

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Pastorum Continens Doctrinas, & Industrias ad Pastorale
Munus piè, fructuosè, ac securè obeundum pertinentes,
Unà cum Casibus frequentius circa idem Officium
occurrere solitis, & ex communiote ...**

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1678

Membrum I. De Decimis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49267](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49267)

dormiat, & alias functiones officij sui peragat, distinctum ab habitatione domesticorum habeat; sic enim & quietis ad studia necessariz, & auctoritatis, quæ per familiarem & communem cohabitationem facile minuitur, conservatio exigitur videtur. Unde vulgare illud proverbium: *Secretum meum mihi*; vel maximè huc applicandum est.

Qu. 2. *Quid circa suppellectilem domus observare debeat?* R. sequentia pariter observanda. Primò, ut sit *sufficiens*, id est, quicquid ad communes necessitates requiritur, contineat. Secundò, ut *simplex*, id est, neque quoad materiam, neque quoad formam nimis pretiosa aut curiosa sit, ut fieret, si vasa & patinas pro communi usu ex auro vel argento elaboratas, aut cimelia pretiosa haberet. Tertiò, ut *munda* sit, ob rationem supra dictam; nec enim satis explicari potest, quantum de bona existimatione decedat Pastori, si passim omnia in domo sordida conspiciantur, neque dignitatis suæ condignam æstimationem habere agnoscat.

§. III.

De Redditibus Pastoris.

Dupliciter redditus hi accipi possunt. Primò *latè*, prout omnem titulum, ex quo necessaria ad sustentationem media acquirere potest Pastor, comprehendunt. Secundò *strictò*, prout solum titulos onerosos complectuntur. Utroque modo sumpti subdividi possunt in activos & passivos; *activi* sunt ipsi tituli, ex quibus vel pecunia, vel etiam alia media ad sustentationem acquiruntur; *passivi* sunt ipsæ res, quæ percipiuntur: Hoc loco de redditibus passivis latè acceptis potissimum erit sermo, qui quidem ad octo potissimum revocantur, videlicet ad Decimas, Primitias, Oblationes, Stipendium, Negoriationem, Censum, Donationem, Successionem hæreditariam, de quibus breviter aliquid hoc loco dicendū.

MEMBRUM I.

De Decimis.

Qu. 1. *Quid de Decimis potissimum sciendum & observandum sit Pastori?* R. hæc præcipuè. *Sufficiens cognitio, Studiose collectio, Sollicita conservatio.*

Instructio IV.

D

Qu. 2.

Qu. 2. *Qualis cognitio requiratur?* R. triplex. Primò, *cognitio natura Decimarum*, ut scilicet sciat, quid sint Decimæ, videlicet quòd sint omnium Bonorum licite quæsitum quota pars DEO, ejusque Ministris, divinâ institutione præcipiente, humanâ verò constitutione dictante, etiam ratione naturali debitâ; vel brevius, quòd sint decima pars fructuum, ad quam petendam competit Jus Ecclesiæ Parochialibus ratione ministerij Sacramentorum. Et dividitur in *Prædiales* seu *Reales*, quæ ex Prædiis colliguntur, & *Personales*, quæ nomine Personæ, seu lucro humanâ industria quæsito comparantur; inter quas duplex discriminat intercedit, nimirum, quòd personales non persolvantur, nisi deductis expensis, & solùm à Parochia, ubi Sacramenta recipiuntur; nec à Clericis Regularibus, Monachis, & Jureis exigantur, sicut prædiales. Secundò, *cognitio personarum à quibus exigi possunt*, quales sunt omnes Laici privilegio speciali non exempti, aut qui per legitimam præscriptionem à tali onere se non liberarunt; imò & ipsi Clerici ac Regulares respectu prædiorum, quæ vel à Laicis comparantur, vel per Colonos colunt, vel conduxerunt. Tertio, *cognitio rerum & locorum*, in & ex quibus debentur; videlicet per se omnibus fructibus, qui vel ex prædio, vel hominis ministerio sunt producti, atque aded non tantùm ex agris, vineis, hortis, piscibus, apibus, lacte, lana, & fætibus animalium nutritorum, venationibus, aucupijs, pascuis, silvis, sed & ex negotiatione, artificio, stipendio, advocacione, mercatorum, lapicidinis, fodinis, molendinis &c. dixi *per se*, quia defunctum per consuetudinem introductum est, ut ferè ex agris duntaxat, & vineis Decimæ persolvantur.

Qu. 3. *Quid circa collectionem observandum sit?* R. brevitas præcipuè. Primò, ut *legitimè colligat*; scilicet prædialibus quidem decimam partem fructuum naturalium spectatorum, id est, sine deductione expensarum; in Personales verò non nisi fructuum civiliter (id est, secundùm consuetudinem & interpretationem Juris civilis, quod expensas persolvendi deduci vult) consideratorum; hi enim ex sola auctoritate Ecclesiæ debentur, neque ullum de illis in veteri lege præceptum extat, uti Barb. c. 28. §. 1. de offic. Paroch. n. 35. addit. Secundò, ut *integrè colligat*; quem in finem potest

excludendas fraudes Custodes apponere, vel prohibere, ne fructus ex agris auferantur, nisi solutâ prius decimâ, vel nisi ipse aut alius ab eo constitutus sit præfens. Imò, qui solvere tenetur Decimas, debet ad instantiam Pastoris jurare de vera quantitate soluta; nec tenetur Pastor stare sola assertione Coloni, ut Covarr. c. 17. n. 8. apud Hauckium in Epinomia V. decima. n. 34. & 35. monet. Tertiò, ut efficaciter colligat; quem in finem scire oportet modos, quibus cogi possint, qui negant Decimarum persolutionem, nimirum quòd debeat Laicus Conductor coram Judice Ecclesiastico conveniri, & hic, omni appellatione remota, debeat ex Officio procedere, & etiam excommunicare pertinacem, ipse verò Pastor interea Sacramenta negare possit juxta Monetam apud Hauck. n. 13. 14. & 18.

Qu. 4. *Quid circa Conservationem observandum?* R. primò, ut non statim cedat eas negare volenti; sed meminerit, Parochum de jure communi habere fundatam intentionem respectu omnium Decimarum intra Parochiæ suæ limites existentium, & ita quidem, ut ipsum jus percipiendi Decimas nulli Laico competere possit; imò nec ipsi Episcopo post factam Parochiarum divisionem, uti apud Barb. de off. Paroch. c. 28. §. 2. n. 3. & seq. videre est; quia Decimæ dantur ratione ministerij spiritualis, quod solus Parochus administrat. Secundò, ut, si quis in judicio contendere cum ipso velit de jure Decimarum, sciat, in petitorio assistentiam Juris se habere, atque ad eò non teneri, probare Decimas sibi competere, sed contrarium asserenti onus probationis relinquere debere, ibid. num. 9. Tertiò, ut diligenter caveat, ne præscribantur Decimæ, id quod fieri posset non quidem ab ipsis Laicis (nisi ante Concilium Lateranense, aut ex Privilegio specialî Pontificis à tempore immemoriali jus sibi tale competere probent) sed ab Ecclesiasticis aliis quadraginta annorum spatio cum titulo, & sine hoc per possessionem ab immemoriali tempore habitam. ibid. l. c. n. 55.

Dubia moralia.

Qu. 1. *An Pastor possit propriâ auctoritate Decimas capere?* R. negativè cum Moneta, de Decimis c. 5. qu. 3. concl. 4. sed peti debent, & si negentur, ad Ordinarium recurri.

D 2

Quia

Quia, ut bene advertit Layman, non est universim Creditum concessum, propriâ auctoritate bona debitoris invadere, et que possessione ad debiti recuperationem spoliare.

Qu. 2. *An Pastor ipsemet per suos colligere debeat Decimas?* R. cum Covarr. & aliis pluribus apud Laym. l. 4. trad. c. 1. n. 2. affirmativè, si solum Jus commune spectetur, in quo nihil de hoc onere per Parochianos suscipiendo ditatum videtur; & ratio est, quòd Ecclesia se tanquam usufructuaria & pensionaria habeat comparatione Decimarum, proinde meritò satisfieri dicitur, si pensio in eo loco, in quo res frugifera sita est, solvatur, nisi aliter conventum, aut consuetudinem introductum sit.

Qu. 3. *An Pastor Decimas aliis vendere queat?* R. eodem ibid. c. 6. n. 2. & 3. si jus Decimarum formaliter datur, quatenus in obligatione ministrandi spiritualia datum est, non posse sine Simonia vitio vendi, aut cum temporali permutari, eò quòd Laici sint incapaces talis si tamen materialiter spectetur, vendi & locari posse, cum sic temporale quid sint, atque adeò æstimationem temporalem recipere queant.

Qu. 4. *An etiam à pauperibus in gravi necessitate compellitur exigere Decimas possit?* R. cum Suar. to. 1. de rel. tr. 2. c. 16. & 18. posse quidem *per se*, cum multi doceant, extingui debiti, in quo non habetur ratio paupertatis, prohiberi; nihilominus tamen plerosque Recentiores Auctores monere, non esse in tali casu exigendas, eò quòd præceptum de solvendis Decimis merè Ecclesiasticum sit, non credibile sit, Ecclesiam velle, ut à Fidelibus cum tanto opere Decimæ exigantur; Imò Ferd. de Castro & alij docent, etiam debitum in gravi necessitate penitus extingui.

Qu. 5. *An ex agris Iudaorum & aliorum Infidelium Decimas colligere?* R. ex cap. de Terris. affirmativè, quia Ecclesia non debet fraudari jure quæsito in prædio propter delitatem acquirentis; secus foret de Decimis Personarum, quia cum tales Sacramenta percipere non queant, etiam Decimas eo titulo persolvendas compelli non possunt.

Qu. 6. *An etiam ex Bonis Clericorum Decimas exigere queat?* R. juxta c. 2. vers. illi profectò, si prædia vel sint talia, ex quibus Clerici Clericali jure vivunt; aut si

fructus, quos ipsi Clerici ex Clericali Officio percipiunt, non posse ex illis Decimas accipi: secus verò, si sint prædia saculari jure, v. g. per hæreditatem, aut emptionem comparata.

Qu. 7. *An de minimis rebus exigi Decima debeant?* Resp. negativè cum Barb. de off. Paroch. c. 28. §. 1. n. 33. quia indecens est, & rationi minùs consentaneum, ut Ministri Ecclesiæ sint exactores minimorum, cum hoc virtuti liberalitatis repugnet & vitium avaritiæ in Personis maximè Ecclesiasticis improbetur; ubi tamen consuetudo loci aliud suaderet, illi standum est.

Qu. 8. *An etiam ex Novalibus (id est, agris nunc primùm ad culturam redactis, de quibus, quod aliquando culti fuerint, memoria non extat) Decima exigi possint à Pastore?* R. affirmativè ex cap. Quoniam. 13. de decim. l. 3. tit. 30. cum tales agri verè etiam ad Parochianos spectent, ut supponitur, atque adeò non appareat causa, cur non ex illis etiam Decimas pendere debeant Parochiani: Imò si quis legitimam præscriptionem contra Decimas haberet, eam tamen ad Novalia se non extendere, docet Barbosa de off. Paroch. c. 28. §. 2. n. 58. & 59. cum plurimis Auctoribus, eò quòd in præscriptione utpote odiosa stricta interpretatio sit facienda.

Qu. 9. *An si Decima in aliena Parochia sint constituta, illa adhuc proprio Pastori debeantur?* R. hac in re potissimùm consuetudinem esse attendendam, hac tamen remotà probabilius esse, quòd prædiali potiùs Ecclesiæ, quàm Sacramentali debeantur, eò quòd etiam prædialis Ecclesia parata esse debeat ad Sacramenta ministranda, licet per accidens supposita mutatione domicilij id non faciat. atque ita docet Barb. ibid. n. 36. cum S. Thoma & pluribus à se allegatis.

Qu. 10. *An si Parochianorum aliquis Decimas per modum compensationis ob debitum à Pastore apud ipsum contractum retinere velit, Pastor id tolerare debeat?* R. negativè, cum in Decimis futuris non admittatur compensatio; uti Rebuffus apud Hauckium docet.

Qu. 11. *An quartam partem Decimarum Episcopo offerre debeat Pastor?* R. ita quidem ob varia Juris Canonici Capitula Doctores communiter sentire; sed cum pluribus in locis Episcopi ex propriis foundationibus, aliisque titulis sufficientem sustentationem habeant, ideò quartæ hujus partis oblationem

tionem in pluribus Diocæsis omnino in defuetudinem venisse, Laym. l. 4. tract. 6. c. 4. n. 6. testatur, ubi addit tamen Episcopo Decimas competere ex Parochiis, quæ immemorialiter ipsius curæ subjectæ sunt.

Qu. 12. *An si Parochiani per consuetudinem non solvunt Decimas allegatam eximere se velint à Decimis perfolvendis, Pastor omittere debeat earundem exactiorem?* R. affirmative cum communi sententia apud Barb. de off. Paroch. c. 1. §. 1. n. 69. modò probetur cum requisitis immemorialis, seu legitime præscriptionis.

Qu. 13. *Si in loco, ubi fieri debet solutio Decimarum, nulla est consuetudo, vel dubia tantum, quomodo Pastor suas Decimas exigere debeat?* R. Idem n. 72. in tali casu consuetudinem viciniore loci attendendam esse, semperque partem consuetudinem generali, & eam, quæ favet Parochiæ Ecclesiæ, utpote rationabiliorem & juri conformiorem præferendam esse.

M E M B R U M II.

De Primitiis.

Qu. *Quid sint Primitiæ?* R. esse primos fructus terræ quotvis anno collectos; seu, ut fusiùs Barbosa de off. Paroch. c. 1. n. 1. describit, esse primitiva frugum, quæ in recognitionem Divini Beneficij, quo jucundissimos terræ fructus habemus, DEO tanquam Creatori & Datori illorum rependantur; de quibus DEVS Num. 18. olim locutus est, dicens *Quidquid offerunt Primitiarum Domino, tibi* (scilicet Aaron) *dedit; universa frugum initia, quas gignit humus, & Domini deportantur, cedent in usus tuos.*

Dubia moralia.

Qu. 1. *An Pastor defacto à suis Parochianis Primitias exigere possit?* R. affirmative, in ijs locis, in quibus consuetudo non sunt abrogatæ: Ita Barb. cum alijs. Layman tamen l. 4. tract. 6. c. 7. n. 1. testatur, in plerisque locis earum obligationem in defuetudinem venisse, eò quòd potissimum propter Ministrorum sustentationem sint constitutæ; nunc autem ex Decimis & Oblationibus hæc sustentatio satis habeatur.

Qu. 2. *Quanta pars fructuum pro Primitiis exigi debeat?*